

مدیریت (تعقیب و کشف) سرقت با رویکرد اطلاعات جنایی در استان اردبیل^۱

مجتبی ستوده گندشمین^۲، فرهاد شمس آبادی^۳، حسن بابایی^۴

تاریخ دریافت: ۱۳۹۴/۰۱/۲۵ تاریخ پذیرش: ۱۳۹۴/۰۲/۲۰

صفحه: ۷۹-۵۱

چکیده

مبارزه با سرقت از مباحث راهبردی پلیس آگاهی بوده که برای تحقق آن، ناگزیر است متناسب با رشد جمعیت، گسترش شهرها، پیچیده شدن جرائم، ارتقاء دانش نرم‌افزاری و روابط سارقین، همواره با رویکردی متفاوت به این نیاز پاسخ دهد. بسیاری از سرقت‌ها وجود دارند که تنها زمینه کشف آن‌ها کارهای اطلاعاتی است. کارآگاهان معتقدند که باید از تمامی ارتباطات میان اطلاعات جمع‌آوری شده در چگونگی ارزیابی و تحلیل داده‌های گوناگون استفاده کرد و با جمع‌بندی، به کشف سرقت، دستگیری متهمین و سارقین دست یافت. پژوهش حاضر از نوع پیمایشی و توصیفی است. نمونه جامعه آماری از بین کارآگاهان، افسران تحقیق، مأموران پرونده بگیر، قضات و تمام مدیران و مسئولین انتظامی و قضایی در استان اردبیل به جهت محدود بودن، به صورت تمام شماری (۱۲۸ نفر) برای تکمیل پرسشنامه محقق ساخته، استفاده گردید. (α) محاسبه شده ۰/۷۴ بود که مبین پایایی پرسشنامه بود و برای آزمون فرضیات از ضریب رگرسیون و کای اسکوئر استفاده گردید. یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد بر اساس ضرایب استاندارد رگرسیونی می‌توان گفت که مؤلفه «اقدامات فنی-مخابراتی» با ($Beta=0/358$)، بیشترین تأثیر و مؤلفه «تشدید اقدامات کنترلی سارقین» با ($Beta=0/109$) کمترین تأثیر را بر مدیریت جرم سرقت در استان اردبیل دارند. مؤلفه‌های «تسلیم ستاده‌های بانک‌های اطلاعاتی» و «جمع‌آوری و انتشار اخبار پیرامون جرم سرقت» نیز با بتای ۰/۲۶۴ و ۰/۱۵۰، در اولویت‌های بعدی هستند. بین

^۱ . مقاله از طرح پژوهشی به سفارش دفتر تحقیقات کاربردی فرماندهی انتظامی استان اردبیل استخراج شده است.

^۲ . همکار پژوهشی دفتر تحقیقات کاربردی فرماندهی انتظامی استان اردبیل snow.man.1983@chmail.ir

^۳ . مشاور رئیس پلیس آگاهی ناجا.

^۴ . رئیس مرکز اطلاعات جنایی پلیس آگاهی ناجا.

ویژگی‌های سرعت و دقت در تسلیم اطلاعات به اداره مبارزه با سرقت نیز ارتباط معنی‌داری وجود دارد به طوری که یافته‌ها بیانگر متفاوت بودن متغیرها و وجود همبستگی بین آنهاست.

کلیدواژه‌ها: اطلاعات جنایی، سارقین سابقه‌دار، سرقت، اردبیل.

مقدمه و بیان مسئله

یکی از قدیمی‌ترین جرائم علیه اموال که شاید از همان ابتدای پیدایش مفهوم مالکیت در میان جوامع بشری مبتلا به آن بوده و معمولاً مجازات سختی برای مرتکبین آن در ادیان و قبایل و جوامع مختلف پیش‌بینی شده است، جرم سرقت است. این جرم به دلیل سهل‌تر بودن ارتکاب آن (در مقایسه با سایر جرائم علیه اموال و مالکیت) و محسوس بودن منفعت حاصل از آن (در مقایسه با جرائم علیه اشخاص) بخش اعظمی از جرائم را در کشورهای مختلف تشکیل می‌دهد و همین کثرت وقوع توجه خاص پلیس و مسئولین را به آن ایجاب می‌کند (صبری، ۱۳۸۷: ۱۸).

در ایران نیز سرقت یکی از جرائمی است که بسیار اتفاق می‌افتد و اهمیت نسبی آن در میان مجموعه جرائم روبه فزونی است. سرقت پدیده‌ای است که همزمان بر هم زننده امنیت مالی و جانی دیگری می‌باشد. به عبارت دیگر، سارق با ارتکاب سرقت سعی می‌کند وضعیت خود را با تجاوز به مال دیگری بهبود بخشد. ایجاد حس تهدید مالی و جانی در افراد جامعه، ضمن آن که تا حد زیادی انگیزه آنان را برای تلاش و کسب دارایی و ثروت مشروع تضعیف می‌کند، تسهیل‌کننده هرج‌ومرج در مناسبات و روابط اجتماعی و به دنبال آن تزلزل در بنیان‌های نظم عمومی و تقویت بی‌سامانی اجتماعی نیز می‌شود. رفع نیازهای فردی و جمعی به هر شیوه ممکن از طریق تجاوز به اموال غیر و همچنین انتخاب (الگوی سرقت) به‌عنوان شیوه‌ای برای تقویت خرده‌فرهنگ‌های بزهکاری، ظهور و شیوع سایر جرائم اجتماعی را در پی دارد (افشاری، ۱۳۷۳: ۱۸).

سرقت همانند جرائم دیگر، از جهت کمی و کیفی دچار تحول و از لحاظ تنوع، در انواع و اشکال مختلفی رواج یافته است و مکن و زمان نمی‌شناسد و در هر لحظه از شبانه‌روز احتمال وقوع آن هست و این پدیده زشت نه تنها نظام مالی افراد و اشخاص، بلکه به اقتصاد و روان جامعه نیز لطمه‌های جبران‌ناپذیری وارد می‌نمایند. لذا در صورت وقوع، پی‌جویی قضایی-پلیسی و کشف آن از اهمیت بسزایی برخوردار است. هرچند عوامل متعددی وجود دارند که بسته به نوع شرایط وقوع سرقت (شگرد، تعدد سارقین، میزان اموال

مسروقه، شب رو و روز رو بودن سارقین و ...) می‌توانند کارآگاهان پی‌جویی سرقت را قرین موفقیت سازند لیکن اقدامات اطلاعات جنایی به‌عنوان راهنمای تعیین مسیر تحقیقات پرونده‌های سرقت، می‌تواند از مهم‌ترین علل کشف و مبارزه با سازمان جرم سرقت و جامعه سارقین باشد که پاره‌ای از آن‌ها در این پژوهش مورد بررسی قرار می‌گیرند.

کسی که به سرقت روی می‌آورد علاوه بر ارتکاب این جرم، برای ارتکاب جرائم دیگر نیز آمادگی دارد و به‌تناسب شرایط و انگیزه‌ها به‌سوی انحرافات دیگر کشیده می‌شود به عبارت بهتر می‌توان بین سرقت و ارتکاب جرائم دیگر ارتباط قائل شد. عمده‌ترین این جرائم عبارت‌اند از: اعتیاد، قتل، ورود به عنف و ...؛ بنابراین به‌سادگی می‌توان گفت از آنجا که محصول جرم سرقت دریافت مبالغ هنگفت از فروش اموال مسروقه می‌باشد و با توجه به اینکه تحصیل مال نامشروع اثرات نامطلوب روحی برای مرتکب به ارمغان می‌آورد، لذا می‌توان گفت که سرقت از جمله جرائمی است که مرتکب را مستعد ارتکاب جرائم غیر می‌گرداند (عطاشنه و امیری، ۱۳۸۹: ۱۱).

بنابراین می‌طلبد که برای مبارزه با سازمان جرم سرقت و جامعه سارقین، رویکردی نوین پیش روی گروه عملیاتی پی‌جوی سرقت باشد که روند حاضر در مبارزه با این جرم، نشان می‌دهد که اطلاعات جنایی شاید مهم‌ترین ابزاری است که کارآگاهان و افسران پی‌جوی مبارزه با سرقت را در اتخاذ تصمیمات عملیاتی یاری می‌کند و آن‌ها با دریافت اطلاعات پرداختن به آن‌ها به شناختی از محیط جرم و جامعه مجرمین در عرصه مدیریت جرم سرقت دست می‌یابند که بر اساس آن، گزینه‌های ممکن در پی‌جویی جرم را تشخیص داده و یا به مدیریت جرم یابی اقدام می‌نمایند، فلذا چنین استنباط که زیباترین و مؤثرترین «جلوه اطلاعات جنایی» در «مدیریت جرم یابی سرقت» تجلی دارد که ثمره اصلی آن کشف جرم سرقت و دستگیری سارقین است که راهبرد اصلی تأمین نظم و امنیت را تشکیل می‌دهد.

حال برای برنامه‌ریزی یک مبارزه موفقیت‌آمیز با سازمان جرم سرقت و جامعه سارقین، کارآگاهان پلیس آگاهی باید بدانند و بتوانند با کلیه ستاده‌های اطلاعاتی واحد اطلاعات جنایی ارتباط برقرار کنند؛ چون که رشد و توسعه انکارناپذیر فن‌آوری و گسترش

روزافزون آن در سطح جامعه برون‌سازمانی باعث شده است که سارقین نیز به توازن افعال ربایش خود، از این فناوری‌ها استفاده کنند و هرروز نسبت به روز پیشین، افعال ربایش را به نحوی انجام دهند که کشف آن برای پلیس آگاهی میسر نباشد و یا در صورت پی‌جوئی توسط پلیس، ردی از آن وجود نداشته باشد و یا میزان دسترسی پلیس برای دستگیری آنان و کشف سرقت به صفر میل کند. مع‌الوصف تنها راهبردی که می‌تواند علاوه بر تأمین اهداف ناجا در امر مبارزه با سازمان جرم سرقت و جامعه سارقین، موجب کاهش هزینه‌های پی‌جوئی، خنثی‌سازی و کشف جرائم سرقت می‌شود؛ رویکرد اطلاعاتی در مبحث مبارزه با سرقت است.

در جامعه امروزی پلیس آگاهی اهمیت اطلاعات جنایی به‌گونه‌ای است که فقدان اطلاعات دقیق و به‌موقع و صحیح باعث شکست عملیات پلیسی و پیروزی جامعه مجرمین خواهد شد. اطلاعات جنایی در تصمیم‌گیری، طرح‌ریزی و برنامه‌ریزی کوتاه‌مدت و بلندمدت برای مبارزه با سازمان جرم و مبارزه با جامعه مجرمین حائز اهمیت بوده و زمانی سرگروه‌های پی‌جوئی جرائم می‌توانند به پیروزی عملیات گروه خود امیدوار باشند که به ماهیت و حدود اطلاعات جنایی و تأثیر سود و زیان آن آگاه باشند (ستوده گندشمین و عالیزاده، ۱۳۹۲: ۲۱).

تلاش این پژوهش بر آن است تا میزان تأثیرگذاری اطلاعات جنایی بر مدیریت جرم سرقت در استان اردبیل را بررسی کند و هدف آن، مطالعه و تبیین تأثیر اطلاعات جنایی بر مدیریت جرم سرقت در استان اردبیل است.

فرضیه‌ها

با توجه به مبانی نظری پژوهش و همچنین اهداف آن، فرضیات پژوهش به شرح زیر است:
فرضیه اصلی: اطلاعات جنایی بر مدیریت جرم سرقت در استان اردبیل تأثیرگذار است.
ب- تشدید اقدامات کنترلی سارقین سابقه‌دار و حرفه‌ای بر مدیریت جرم سرقت در استان اردبیل تأثیر دارد.

پ- انتشار اخبار و اطلاعات جنایی بر مدیریت جرم سرقت در استان اردبیل مؤثر است.

ت- اقدامات فنی - مخابراتی بر مدیریت جرم سرقت در استان اردبیل اثرگذار است.
ث- ستاده بانک‌های اطلاعاتی درون و برون‌سازمانی بر مدیریت جرم سرقت در استان اردبیل جرم مؤثر است.
ج- سرعت و دقت در تسلیم اطلاعات جنایی بر مدیریت جرم سرقت در استان اردبیل اثر دارد.

پیشینه پژوهش

خانگی (۱۳۹۲) در تحقیق خود با عنوان «بررسی نقش و کارکرد اطلاعات جنایی در کشف سرقت خودرو در استان زنجان بیان می‌کند: «پلیس آگاهی به‌عنوان اصلی‌ترین نهاد کشف جرم کشور با رویکردی که در سال‌های اخیر برای کشف اطلاعاتی جرائم در پیش رو داشته است، به اهمیت مقوله اطلاعات و تحلیل جرم که عبارت است از به‌کارگیری یک شیوه نظام‌مند جهت شناسایی، کشف و پیش‌بینی جرائم و بهره‌برداری از ابزارهای اطلاعات جنایی، پی برده است و سعی دارد در راستای انجام مأموریت‌های خود و کشف جرائم خصوصاً کشف سرقت خودرو از فعالیت‌های اطلاعات استفاده نماید. لذا لازم است جهت پیشگیری و کاهش سرقت خودرو، به بررسی علمی موضوع پرداخت و نقش اطلاعات جنایی و ابزارهای اطلاعاتی و شناسایی محیط جرم مشخص و از نتایج حاصله و استفاده از راهکارهای آن جهت تحقق اهداف مورد اشاره استفاده نمود و ضمن جلب رضایت مردم که همانا ولی نعمتان ما هستند، رضایت امام عصر ارواحنا له الفداء و خداوند باری تعالی را نیز فراهم نمود.»

بیابانی (۱۳۸۷) معتقد است: «اطلاعات جنایی مجموعه‌ای از اطلاعات است که در رابطه با انواع جرم، مجرمین شناسایی شده و گروه‌های جنایتکاری شناخته شده یا مورد سوءظن توسط نیروهای پلیس جمع‌آوری، تلفیق، تحلیل، ثبت و گزارش می‌شود. اطلاعات جنایی بیشتر زمانی سودمند است که سروکار نیروهای پلیس با گروه‌های جنایتکاری سازمان‌یافته باشد. اطلاعات جنایی با استفاده از نظارت، مخبرین، بازجویی و تحقیق توسعه‌یافته و در سطح خیابان‌های شهر توسط افراد پلیس به دست می‌آید. هدف اصلی این مقاله ارائه

مقدمه‌ای بر بحث اطلاعات جنایی و پیشنهاد راه‌های احتمالی گسترش این بحث در آینده است. در این مقاله، مفاهیم، فرآیندها و محصولات اطلاعاتی حاصل از مواد جنایی، منابع اطلاعاتی موجود از بررسی‌ها و آزمون‌های جنایی و راه‌های ایجاد در داخل و در امتداد روابط بین‌رشته‌ای با استفاده از فناوری اطلاعات و مجموعه اطلاعات موجود را بررسی می‌کند.

ستوده گندشمین و نظری (۱۳۹۳) در تحقیق خود با عنوان «کشف و تعقیب جرائم سازمان‌یافته فراملی با رویکرد اطلاعات جنایی در کنوانسیون‌های بین‌المللی» آورده‌اند: «ردیابی و کشف جرائم سازمان‌یافته فراملی یکی از مهم‌ترین اقدامات در زمینه مبارزه با این جرائم محسوب می‌شود. برای جرم سازمان‌یافته تعریف‌های زیادی وجود دارد که با وجود تفاوت‌هایی که دارند، از حیث مفهوم مشترک‌اند. اگر مراجع تعقیب و تحقیق از همان شیوه‌های متعارف و سنتی برای کشف و تعقیب جرائم سازمان‌یافته فراملی استفاده کنند بدیهی است که موفقیت ناچیزی کسب می‌کنند، بنابراین پیش‌بینی روش‌های جدیدتری لازم است؛ لذا اتخاذ رویکردی حکیمانه در برابر این بزه فراروی جامعه بشری مستلزم نامحسوس بودن تحقیقات و فرآیند پی‌جوئی می‌باشد تا علاوه بر جمع‌آوری اخبار و اطلاعات پیرامون جامعه مجرمین و سازمان مجرمانه این جرائم، نسبت به ردیابی و کشف جرائم سازمان‌یافته اقدام کرد. این مسئله ضرورتی است که نگارندگان را بر آن داشت تا نسبت به بررسی راهبرد اطلاعات جنایی برای کشف و تعقیب جرائم سازمان‌یافته اقدام کنند. بدین‌سان شگردهای تحقیقاتی ویژه یعنی روش‌ها و فنونی برای جمع‌آوری اطلاعات به گونه‌ای که اشخاص هدف متوجه نشوند، توسط مسئولان پلیسی (ضابطان قضایی عام و خاص) داخلی و خارجی به‌منظور شناسایی و تحقیق جرائم و مظنون‌ها تحت تضمینات قانونی و نظارت مقامات ذیصلاح قضایی. علاوه بر استفاده از تدابیر پیشگیرانه فنی ویژه در جرائم سازمان‌یافته، در اسناد بین‌المللی مربوطه همواره بر استفاده از رویکردهای کارآمد اطلاعات جنایی مثل حمل و تحویل تحت نظارت، نظارت الکترونیک و ره‌گیری مکاتبات

و تحقیقات مخفی و نفوذ در قوانین و مقررات ملی کشورهای مختلف نیز تأکید شده است.»

اعظمی مقدم (۱۳۸۹) بیان می‌دارد: «به‌طورمعمول رسیدگی به جرائم اقتصادی دارای فرایند مشابهی هستند و از دو مرحله اساسی اقدامات اطلاعاتی و قضایی تشکیل می‌شوند. این مراحل اساسی بسته به نوع، اهمیت و گستردگی جرم و بنا بر نیاز کارآگاه، مورد استفاده قرار می‌گیرند. از این رو بهترین ابزارهای مورد استفاده در کشف و مبارزه با جرائم اقتصادی بهره‌گیری مناسب و به‌موقع از ابزارها، روش‌ها و امکانات مرتبط با اطلاعات جنایی است. اطلاعات جنایی به معنای «شناسایی و اندیشیدن تدابیر لازم برای کشف رابطه موجود میان اطلاعات مربوط به جرم و سایر اطلاعاتی است که احتمالاً با آن مرتبط می‌شوند و هدف آن انجام عملیات پلیسی و قضایی و پیشگیری از وقوع جرائم مشابه در آینده است.» در حال حاضر که کشف، پیشگیری و مبارزه با جرائم اقتصادی با چالش‌های زیادی همراه است، بهره‌گیری از ابزارها و شیوه‌های اطلاعات جنایی در مقاطع مختلف رسیدگی ضروری است. از طرف دیگر پایه‌گذاری روش اجرای صحیح و پیاده‌سازی اصولی اطلاعات جنایی در این مقوله اثرات بسیار مثبت و عمیقی در آینده خواهد داشت به گونه‌ای که پلیس مبارزه با جرائم اقتصادی بتواند در کشف پیشدستانه خودنمایی نموده و چند گام از متهمان و مجرمان اقتصادی پیشی بگیرد. حوزه‌های فعالیت اطلاعات جنایی و کارکرد آن‌ها در مبارزه با جرائم اقتصادی شامل جمع‌آوری اطلاعات، تحلیل اطلاعات، بانک‌های اطلاعاتی، جرائم بین مرزی، کنترل مجرمان، استفاده از تجهیزات و فناوری‌ها و جرائم سازمان‌یافته است. بر این اساس، بدیهی است بررسی راهکارها و ایده‌های نو بخصوص بهره‌گیری از کارکردهای اطلاعات جنایی در مبارزه مداوم و مستمر با جرائم مالی در سازمان‌های کاشف دارای اهمیت و ضرورت ویژه است.»

کورامبی (۲۰۰۵) معتقد است: «اطلاعات به‌عنوان یکی از مؤلفه‌های اصلی توانمندی‌های پلیس شکل‌دهنده تجربیات اطلاعات جنایی استراتژیک در ارزیابی جرم و عدالت می‌باشد. در این نوشتار نویسنده با محور قرار دادن کمیسیون جرائم استرالیا، به بحث در خصوص

اطلاعات استراتژیک و مشتریان آن پرداخته و چهار نوع اطلاعات استراتژیک در حوزه اطلاعات موردی عنوان نموده است و در ادامه اذعان داشته که این اطلاعات از طریق فرایندهای تحلیل سیاسی و با به کارگیری ابزارهای کمی چون چرخه تحلیل، تحلیل روند، تحلیل میدان نیرو در کنار ابزارهای کیفی مانند قیاس تشبیهی روش‌های سناریو و سیستم نشانه‌ها و هشدارها صورت می‌پذیرد».

مبانی نظری پژوهش

مدیریت جرم‌یابی را باید یکی از حوزه‌های بسیار مهم و درعین‌حال مغفول علوم جرم‌یابی دانست. نبود یک مدیریت اثربخش موجب پایین آمدن کیفیت ادله فیزیکی، به تأخیر افتادن فرایند بررسی‌های کارشناسی، به بن‌بست رسیدن برخی از پرونده‌های کیفری و نیز سرخوردگی کارکنان و از بین رفتن انگیزه کاری آنان خواهد شد. مدیریت اثربخش و کارآمد یک واحد جرم‌یابی نیازمند برخورداری از دانش و درکی عمیق نسبت به نقش اطلاعات جنایی در فرایند کشف حقایق جنایی است (فرجیها، ۱۳۹۰: ۶).

موضوع مدیریت جرائم همواره از مباحث راهبردی و اساسی پلیس آگاهی محسوب می‌شود و تقریباً از دغدغه‌های اصلی پلیس آگاهی به شمار می‌رود. برای تحقق چنین امر مهمی، بی‌تردید پلیس آگاهی ناگزیر است متناسب با رشد جمعیت و گسترش شهرها، پیچیده شدن جرائم و روابط مجرمان، ارتقای سطح دانش نرم‌افزاری مجرمان، همواره با رویکردی متفاوت به این نیاز اساسی، یعنی کشف جرائم و تأمین امنیت شهروندان پاسخ دهد. بی‌شک برای پاسخ به این موضوع مهم، بررسی و تدوین راهکارهای مؤثر و نظریه‌پردازی‌های نوین، از ملزومات پلیس آگاهی برای ارتقای سطح امنیت عمومی به‌وسیله کشف و مدیریت جرائم در کشور است. باوجوداینکه پلیس آگاهی در دهه اخیر با رویکردی علمی-پلیسی، روش‌ها و مهارت‌های نوینی را برای مدیریت جرائم وارد کشور کرده است که به‌نوبه خود بسیار حائز اهمیت است، اما هنوز هم بسیاری از جرائم وجود دارد که کشف و مدیریت آن‌ها نیاز مبرم به

راهکارهای مثمري دارد که تنها زمينه شکل‌گيري سرنخ‌هاي آن فعاليت‌هاي اطلاعات جنائي است. اگر از کارآگاهان سؤال شود، شايد قريب به اتفاق آن‌ها کانون اصلي تحقيقات پليسي در روند پي‌جويي جرائم را گردآوری، نگهداري، تفسير و ارائه اطلاعات به موقع بيان کنند. آن‌ها معتقدند که بايد از تمامي ارتباطات ميان اطلاعات جمع‌آوری شده در چگونگي ارزيابي و تحليل داده‌هاي گوناگون استفاده کرد و با جمع‌بندي، ساختارهاي اوليه داده‌هاي جمع‌آوری شده را کاربردي ساخت تا به بازده موردنظر که همان کشف جرائم، دستگيري متهمان و مجرمان و نهايتاً مديريت جرم است، دست يافت (ستوده، ۱۳۸۸: ۵۷-۵۶).

بر اساس تحقيقات مستمر و زمان بري که براي پيدا کردن تعريف دقيق از واژه اطلاعات جنائي در پليس آگاهي صرف شد به اين نتيجه رسيديم که اطلاعات جنائي داراي دو تعريف مختلف با يک محوريت است. فرهنگ توصيف علوم جنائي واژه اطلاعات جنائي را چنين بيان کرده است: «اطلاعات جنائي عبارت است از جذب، جمع‌آوری، ارزيابي و تجزيه و تحليل اطلاعات و اخبار به منظور شناسايي و تأمين ماهيت واقعي، در رابطه موجود بين داده‌هاي جرم و ساير داده‌هاي بالقوه مرتبط با آن به منظور کار پليسي و قضايي» (بياباني و هاديان فر، ۱۳۸۴: ۷۷). اطلاعات جنائي يک حوزه ترکيبي از اطلاعات و آگاهي است که بيانگر کاربست مدل اطلاعات با هدف جرم يابي مي‌باشد. البته مدل اطلاعات يک مدل پيش رويدادي و درصد پيشيني است؛ درحالي که مدل آگاهي پس رويدادي و درصد کشف موقوع است. بنا بر اين هرگاه با کاربست مدل اطلاعات درصد نوعي پيشيني در خصوص جرم باشيم وارد حوزه اطلاعات جنائي شده‌ايم (ستوده گندشمين و عاليزاده، ۱۳۹۳: ۹۵).

در هر دو تعريف يادشده منظور اصلي همان کشف جرم است. بنا بر اين هدف اصلي از اطلاعات جنائي همان کشف جرم با استفاده از اطلاعاتي است که توسط اطلاعات جنائي و يا ساير واحدهاي اطلاعاتي و عملياتي با شيوه‌هاي مختلف کسب و پس از پرورش به مبادي موردنظر منتشر مي‌شود.

تحلیل اطلاعات جنایی مبتنی بر شناسایی، دستگیری و ثبت نام مجرمین در سیستم قضایی است. تحلیل کنندگان اطلاعات جنایی از طریق بررسی داده‌های ذخیره شده و برقراری رابطه میان آن‌ها، نظارت بر جریان کالا، پول و وقایع اقدام به درست کردن شبکه‌ها و زنجیره‌های اطلاعاتی می‌کنند و به سرخ‌هایی دست می‌یابند. از این نظر، اطلاعات جنایی کاربرد خاص‌تر از جرم‌یابی است. تحلیل اطلاعات جنایی بیش از ۲۵ سال است که به‌عنوان ابزاری مفید و در مقیاس بین‌المللی در خدمت نیروهای کشف جرم است. سازمان‌های بین‌المللی نظیر اینترپل، یورپول و همچنین بعضی سازمان‌های خصوصی همگی در میان کارکنان خود از تحلیل کنندگان اطلاعات جنایی بهره می‌گیرند (بیابانی، ۱۳۸۷: ۱۴۹).

حیطه کاربرد اطلاعات جنایی بسیار وسیع است و تحلیلگران اطلاعات جنایی دارای تخصص‌های مختلف در زمینه‌های سرقت منزل و خودرو گرفته تا جرائم جدی و سازمان‌یافته هستند. واضح است که ساختار یک سازمان اطلاعاتی، مبتنی بر اطلاعات است. قابلیت‌های یک سازمان اطلاعاتی جنایی باید به گونه‌ای باشد که بتواند اطلاعات را از میان منابع گوناگون اطلاعاتی جمع‌آوری، ثبت، ارزیابی و نگهداری کند و در صورت لزوم در اختیار نیروهای عملیاتی پلیس قرار دهد (دیوید و همکاران، ۱۹۹۳: ۱۱). کارآمدی اطلاعات جنایی را می‌توان به‌وسیله سطح سرویس‌دهی ارزیابی ناحیه‌ای (منطقه‌ای) ارائه شده نسبت به سرعت‌های کشف جرم اندازه‌گیری کرد. برای تحلیل کارآمدی اطلاعات جنایی، می‌توان ابعاد دیگری را اضافه کرد. در ابتدا، از طریق نفوذ در گروه‌های بزه (جرم) دور مرحله دوم، با نمایش سرویس عرضه شده به ناحیه و یا به‌وسیله گروه جرم (بزه) و سال جدید به کاررفته برای تحلیل اطلاعات شغلی و گزارش کردن، تحلیل‌های چندبعدی منعطف برای استفاده کنندگان در امتداد این خطوط صورت گیرد تا کاربران بتوانند در امتداد این خطوط، تحلیل‌های چندبعدی منعطف داشته باشند (بیابانی، ۱۳۸۷: ۱۵۶-۱۵۵).

تلاش‌ها برای انجام (ایجاد) محدوده کاملی از این نوع تحلیل‌ها، باعث پیچیده‌تر شدن خلاصه طبیعت بین داده‌های جنایی و جرم شد. این تکرار مجدد، به ایجاد ارتباط بین داده‌های جنایی و جرم نیاز دارد و برای اطمینان از این که چنین تحلیل‌های به‌درستی عمل می‌کند، این تکرار مجدد به ایجاد ارتباط بین داده‌های جنایی و جرم در سطح حادثه جرم بنیادی (اصلی) نیاز دارد. تنها در این صورت، انعطاف‌پذیری برای محاسبه و رسم صحیح و مناسب دیگر اندازه‌گیری‌های مربوطه و برای به‌کارگیری تحلیل‌های چندبعدی همزمان پیشنهادی بالا به دست می‌آید (جنیفر و همکاران، ۱۳۸۷: ۵۱).

اطلاعات تنها ابزاری است که پلیس را در اتخاذ تصمیم یاری می‌کند. مدیران پلیس با دریافت اطلاعات و پردازش آن به شناختی دست می‌یابند که بر اساس آن، گزینه‌های ممکن در حل مسائل را تشخیص داده و مناسب‌ترین آن‌ها را برای تولید نظم و امنیت در جامعه انتخاب می‌کنند. هنگامی که مدیران ناجا به سازمان‌دهی می‌پردازد، برنامه‌ریزی می‌کند، یا به استخدام نیروی انسانی اقدام می‌نمایند. وقتی مسئله تشویق و تنبیه کارکنان را در دستور کار قرار می‌دهد یا به کنترل و ارزیابی و هدایت عملیات می‌پردازد، در واقع عمل تصمیم‌گیری را انجام می‌دهد. او همواره در حال انتخاب است و برای هر انتخابی مستلزم استفاده از اخبار و اطلاعات مدیریتی است.

کیفیت اطلاعات و کارایی فرآیند آن، در صحیح، مرتبط، به‌موقع و مطلوب بودن آن جلوه‌گر می‌شود. سرعت عمل مدیران ناجا در تصمیم‌گیری و درستی تصمیم آن‌ها، بستگی تام به کم و کیف اطلاعاتی دارد که در دسترس وی قرار دارد. همچنین بازخورد اطلاعاتی تصمیم؛ امکان اصلاح تصمیمات و غنی‌سازی آن‌ها را برای مدیران ناجا فراهم می‌سازد. امروزه توسعه و پیچیدگی جرائم نوپدید، مدیریت سنتی گذشته حاکم بر پلیس را غیرممکن و غیر کارآمد ساخته و گرایش به اطلاعات، پدیده‌ای است که می‌توان آن را مشخصه گذر از مدیریت سنتی به مدیریت اطلاعات محور دانست.

جمع‌آوری اخبار و اطلاعات در پلیس آگاهی

هرگونه فعالیت اطلاعاتی تحت تأثیر جمع‌آوری قرار داشته و دستیابی به اهداف تعیین شده از این طریق مقدور است، یعنی هرچقدر جمع‌آوری اطلاعات ما مطلوب‌تر و کامل‌تر باشد به همان اندازه درصد پیشبرد اهداف عملیاتی کارآگاهان افزایش خواهد یافت و بر همین اساس است که در تعریف جمع‌آوری آورده‌اند؛ «جمع‌آوری عبارت است از هنر به دست آوردن اخبار از اهداف بر اساس نیازمندی‌های خبری» یعنی فعالیت‌های اطلاعاتی دارای اهداف هستند و بر اساس نیازمندی‌هایی که در طرح‌ریزی عملیات تعیین شده انجام می‌گردد. بر همین اصل است که توجه به جمع‌آوری اخبار و اطلاعات در طی سال‌های اخیر نه تنها در سازمان‌های اطلاعاتی بلکه در پلیس آگاهی نیز در تمام موارد که نیاز به کنترل منابع اطلاعاتی دارند افزایش یافته است. شاید علت افزایش این توجه را بتوان به دو دلیل اصلی خلاصه کرد. این دو دلیل عبارت‌اند از: ۱- افزایش پیچیدگی کشف جرائم ۲- بهره‌گیری مجرمان از پیشرفت فناوری برای ارتکاب جرائم.

جمع‌آوری اطلاعات جنایی، نمونه بارز نقش اطلاعات جنایی است و ممکن است به‌طور آشکارا، مخفیانه یا به‌عنوانی با تلفیقی از دو شیوه صورت بگیرد. جمع‌آوری داده‌ها عبارت است از جمع‌آوری اطلاعات هدایت‌شده و موردتوجه از همه منابع موجود اعم از افراد، سازمان‌های پلیسی و قضایی، سایر ادارات و منابع آزاد. این یک تعریف مختصری است که سازمان‌های اطلاعاتی آن را مصداق بارز شیوه جمع‌آوری می‌دانند؛ اما برخی از کارآگاهان و افسران تحقیق پلیس آگاهی سهواً جمع‌آوری را هنر کسب اطلاعات موردنیاز از طریق عوامل انسانی به شکل پنهانی با ایجاد ظاهری مناسب برای عنصر جمع‌آوری‌کننده می‌دانند و جمع‌آوری را فقط در پنهان‌کاری می‌دانند درحالی‌که این امر، یکی از شیوه‌های جمع‌آوری می‌باشد و تقریباً درصد خیلی ناچیزی از اخبار و اطلاعات به این طریق جمع‌آوری و در اختیار مشتریان اطلاعات جنایی قرار می‌گیرند (ستوده گندشمین و عالیزاده، ۱۳۹۳: ۶۸).

در بحث جمع‌آوری، برنامه‌ریزی باید دقیق باشد که چه اطلاعاتی جمع‌آوری شود و چگونه به دست آید. هدف نهایی اطلاعات جنایی آن است که دستگیری مجرمان

تحت تعقیب و تحقیق و یا فروپاشی فعالیت‌های جنایی گروه حاصل شود. بنابراین هدف گروه جمع‌آوری اطلاعات جنایی و گروه تحقیقات (کارآگاهان) باید ایجاد منابع مفید و جمع‌آوری اطلاعاتی باشد که به احتمال زیاد نتایج موفقیت‌آمیز به بار می‌آورد. جمع‌آوری اخبار و اطلاعات در پلیس آگاهی به دو شکل آشکار و پنهان تقسیم می‌شود. رسم بر این است که سازمان‌های اطلاعاتی ابتداءً به ساکن برای جمع‌آوری اخبار و اطلاعات خود به منابع آشکار مراجعه می‌کنند، سپس روش پنهان را اعمال می‌نمایند. شکل جمع‌آوری اخبار به صورت آشکار در عصر انفجار اطلاعات، یکی از روش‌های آسان دستیابی به اخبار و اطلاعات موردنیاز سازمان‌های اطلاعات می‌باشد و حجم بالایی از نیازمندی‌های اطلاعاتی و خبری از این طریق تأمین می‌شود. آسان بودن دستیابی، طرح‌ریزی و شناخت منابع آشکار را برای این منظور ایجاب می‌کند. وقتی سازمان اطلاعاتی نتواند با استفاده از جمع‌آوری آشکار اخبار و اطلاعات موردنیاز خود را به دست آورد، یا مانعی در این مسیر وجود داشته باشد، مجبور می‌شود تا از طریق پنهانی اقدام کرده و سعی بر دسترسی به اهداف خبری خود می‌نمایند (ستوده گندشمین و عالیزاده، ۱۳۹۳: ۸۰).

روش جمع‌آوری پنهانی، برطرف‌کننده مشکلات سازمان‌های جمع‌آوری اخبار است، با این وسیله می‌توان درهای بسته را باز کرد و به پشت آن‌ها دسترسی یافت. مصادیق جمع‌آوری اخبار و اطلاعات پنهانی هم شامل مواردی است که در آن دسترسی به اخبار و اطلاعات موردنیاز، کاری غیرمجاز و غیرقانونی و همراه با مجازات سخت می‌باشد (ناصری، ۱۳۹۰: ۶۸).

جمع‌آوری آشکار معمولاً از منابعی صورت می‌گیرد که به دلایل گوناگون موردحفاظت نبوده و دسترسی به آن‌ها در کمال راحتی صورت می‌گیرد. این منابع ممکن است به دلیل عدم ارزش حفاظتی یا عدم توانایی، مورد حفاظت و کنترل نباشد. اخباری که از منابع آشکار به دست می‌آید و کسب آن‌ها سهل‌الوصول است معمولاً ساده و عادی می‌باشند و به اصطلاح سازمان‌های اطلاعاتی لو رفته‌اند، لیکن کارآگاهان و افسران تحقیق موفق و

آگاه می‌دانند که هر خبر هرچند ساده و عادی می‌تواند در تحلیل‌ها و بررسی‌های بعدی متمرثر باشد و گره از کار یک باند مجرمین جنایی را بگشاید که در جمع‌آوری پنهان، کسب این‌گونه اخبار و اطلاعات منوط به هزینه کرد و افری باشد. لذا نباید از این‌گونه اخبار و اطلاعات که از منابع آشکار جمع‌آوری می‌گردد غفلت نمود. به سخن دیگر، غرور اطلاعاتی نباید مانع از دقت نظر بر مسائل جزئی گردد. به هر صورت این نوع جمع‌آوری محدود به اخباری می‌گردد که ممکن است برای کارآگاهان و افسران تحقیق، ارزش داشته باشد.

روش دیگری که در امر جمع‌آوری اخبار و اطلاعات استفاده می‌گردد جمع‌آوری به شیوه پنهان است که به صورت مخفی انجام می‌گیرد. اگر بخواهیم برای جمع‌آوری پنهان تعریفی ارائه کنیم که برای همگان قابل فهم باشد باید بگوییم که جمع‌آوری پنهان عبارت است از تلاشی بدون و برنامه‌ریزی شده اطلاعات جنایی برای کسب و گردآوری اخبار و اطلاعات از اهداف حفاظت‌شده محیط جرم و مجرم.

نظر به اهمیت جمع‌آوری پنهانی که با استفاده از ابزار و امکانات ویژه‌ای صورت می‌پذیرد معمولاً واحدهای خاصی در دستگاه‌های اطلاعاتی تشکیل می‌گردد. از طرفی چون هرگونه اخبار و اطلاعات در حیطه هدف پلیس آگاهی از نظر حفاظتی دارای ارزش هستند و به صورت مختلفی تحت حفاظت و کنترل شدید محیط پیرامون مجرمین قرار می‌گیرند که هرچقدر این کنترل شدیدتر باشد کار جمع‌آوری اخبار و اطلاعات پنهانی نیز مشکل‌تر خواهد بود.

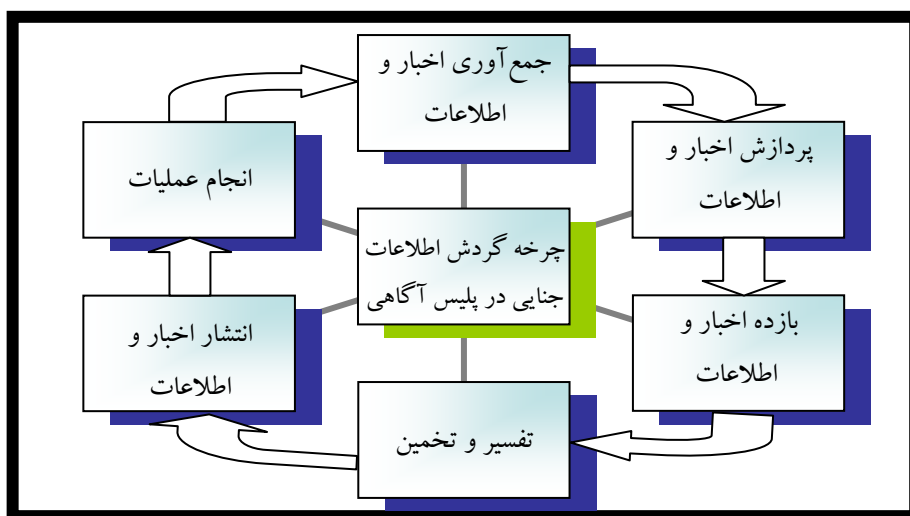
اصولاً هر نحوه جمع‌آوری بدون برنامه و طرح‌ریزی قبلی با مشکل مواجه خواهد شد و همین‌طور کار جمع‌آوری پنهانی در عمل با مشکلات و تهدیداتی مواجه است که باید در هنگام طرح‌ریزی، برنامه‌نویسی بدان توجه نموده و پیش‌بینی‌های لازم را به عمل آورد.

اطلاعات جنایی پلیس آگاهی به استفاده از شیوه‌های زیر اقدام به جمع‌آوری پنهان می‌نمایند: منابع و مخبرین؛ جمع‌آوری اخبار و اطلاعات از تحت نظرگاه‌های پلیس آگاهی؛ از زندان و ندامتگاه‌ها؛ طریق تکنویسی (شیوه نوین جمع‌آوری پنهان)؛ تعقیب و

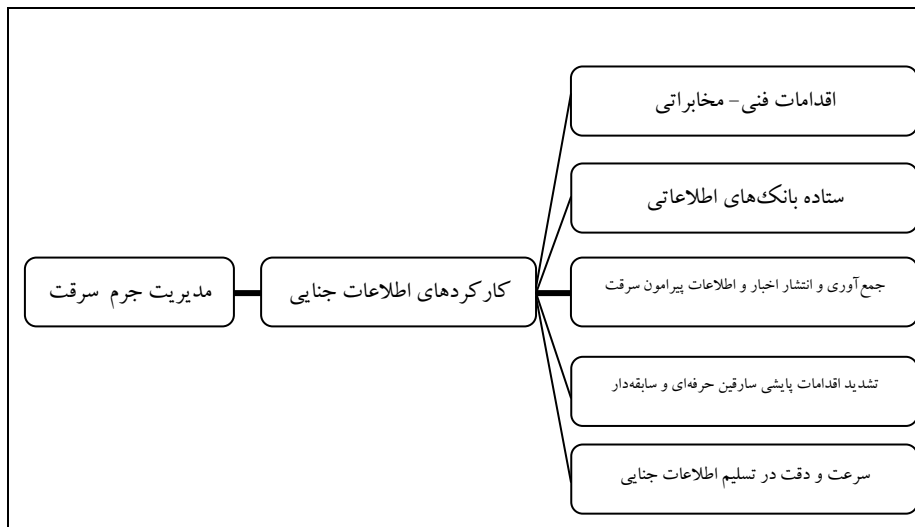
مراقبت؛ اقدامات فنی - مخابراتی؛ طریق اطلاعات مردمی (سامانه‌های پیام‌گیر و پلیس (۱۱۰).

وقتی که اطلاعات جنایی موفق به تولید اخبار و اطلاعات قابل تسلیم برای کارآگاهان و افسران تحقیق شد، اخبار و اطلاعات تازه وارد مرحله جدیدی از چرخه اطلاعات جنایی در پلیس آگاهی می‌شود. یعنی تصمیم بر سرمایه‌گذاری عملیاتی بر اخبار و اطلاعات، نحوه تنظیم عملیاتی پلیسی و ... از دیگر مراحل استفاده از اطلاعات جنایی است. بنابراین در این بین به یک فرآیند منظم و مرتب برای تولید و بهره‌برداری از اخبار و اطلاعات نیاز است که در پلیس آگاهی به آن چرخه گردش اطلاعات جنایی گفته می‌شود.

چرخه گردش اطلاعات جنایی در مجموعه پلیس آگاهی در دیدگاه هلیکوپتری (از بالا به پایین) به شش مرحله تقسیم‌بندی می‌شود. این مراحل به ترتیب اولویت عبارت‌اند از: جمع‌آوری اخبار و اطلاعات؛ پردازش اخبار و اطلاعات؛ بازده اخبار و اطلاعات؛ تفسیر و تخمین اخبار و اطلاعات؛ انتشار اخبار و اطلاعات؛ انجام عملیات (ستوده‌گندشمن و عالیزاده، ۱۳۹۳: ۱۴۳).

شکل (۱) - نمودار چرخه گردش اطلاعات جنایی در پلیس آگاهی

شکل (۲) - نمودار مدل تحقیق

روش‌شناسی

پژوهش حاضر از نظر روش‌شناسی از نوع پیمایشی و توصیفی است و با عنایت به اهداف و فرضیات پژوهش می‌توان دریافت که پژوهش حاضر از نظر روش کمی و از نظر زمان، مقطعی و نوع همبستگی با اهداف کاربردی می‌باشد و در مقطع خاصی به لحاظ ژرف‌نگر از نوع مطالعه موردی بوده و در زمره پژوهش‌های علی قرار می‌گیرد. جامعه آماری این پژوهش، کلیه کارآگاهان، افسران تحقیق، مأموران پرونده بگیر، قضات و تمام مدیران و مسئولین انتظامی و قضایی در سطح جغرافیای سرزمینی استان اردبیل است که در امر مبارزه با سازمان جرم سرقت و جامعه سارقین در سطوح کشف، خنثی‌سازی، پیشگیری از سازمان جرم سرقت در محدوده زمانی منتهی به ابتدای مهرماه ۱۳۹۲ تا ابتدای مهرماه ۱۳۹۳ ایفای وظیفه نموده‌اند. با توجه به اینکه نمونه آماری ما محدود بوده است بنابراین از نمونه‌گیری غیر احتمالی و به‌صورت تمام شماری از ۱۲۸ نفر از افراد مذکور در تنظیم و تکمیل پرسشنامه استفاده گردید. در این پژوهش برای گردآوری داده‌های موردنیاز از دو روش

استفاده شد، روش کتابخانه‌ای، به منظور جمع‌آوری اطلاعات مورد نیاز جهت تدوین طرح و چارچوب نظری پژوهش و برای گردآوری داده‌ها علاوه بر روش کتابخانه‌ای از پرسشنامه محقق ساخته نیز برای جمع‌آوری اطلاعات استفاده شد.

به منظور تأمین روایی با مراجعه به پرسشنامه‌ها و پژوهش‌های قبلی مشابه، مطالعه متون و مقالات و منابع علمی، تهیه پرسش‌نامه اولیه و قرار دادن آن در اختیار تعدادی از کارشناسان و خبرگان امر، آمار و روش پژوهش. ضریب پایایی (آلفای کرونباخ) محاسبه شده برای هر طبقه از سؤالات که به طور جداگانه محاسبه شد، برابر ۰/۷۴ بوده که مبین پایایی و معنی دار بودن پرسشنامه می‌باشد. ضریب آلفای کرونباخ (α) نشان از معنی دار بودن پرسشنامه داشت که بعداً به تعداد لازم چاپ و برای تکمیل توزیع گردید. در آمار استنباطی (آزمون فرضیات پژوهش) برای سنجش نرمال بودن داده‌ها از آزمون کالموگروف استفاده خواهد شد. همچنین برای آزمون فرضیات از آزمون‌های کای اسکوئر (خی ۲) و ضریب رگرسیون استفاده شد و سطح معناداری و ضریب اطمینان و ضریب همبستگی با بهره‌گیری از نرم‌افزار *SPSS* اندازه‌گیری می‌شود.

یافته‌های پژوهش

در این قسمت سعی شده است تا با توجه به داده‌های جمع‌آوری شده توسط ابزارهای پژوهش، فرضیات از لحاظ آماری مورد بررسی قرار گیرند. در بخش اول که بخش توصیفی می‌باشد به ارائه جداول و نمودارها می‌پردازیم. در این بخش مؤلفه‌های اسمی - جمعیتی جامعه آماری نمونه مورد تجزیه تحلیل قرار می‌گیرد. در بخش دوم نیز که بخش استنباطی می‌باشد به اجرای آزمون‌های آماری مناسب می‌پردازیم که فقط شامل فرضیه پژوهش می‌باشد.

الف- یافته‌های توصیفی

- تعداد ۷۷٪ جامعه آماری دارای شغل انتظامی و مابقی (۲۳٪) به شغل قضاوت مشغول بودند.

- جامعه آماری نمونه از نظر وضعیت سنوات خدمتی این گونه بودند: تا ۵ سال خدمت (۲۵/۷۸٪)، بین ۶ تا ۱۰ سال خدمت (۲۱/۸۷٪)، از ۱۱ تا ۱۵ سال خدمت (۲۱/۸۷٪)، بین ۱۶ تا ۲۰ سال خدمت (۱۴/۸۵٪)، از ۲۱ تا ۲۵ سال خدمت (۱۰/۹۴٪) و بالای ۲۵ سال خدمت (۴٪).

- از بین جامعه آماری نمونه، ۱۰/۱۵٪ دارای تحصیلات دیپلم، ۲۳/۴۴٪ تحصیلات کاردانی، ۳۴/۳۷٪ مدرک کارشناسی، ۱۸/۷۵٪ تحصیلات کارشناسی ارشد و ۱۳/۶۰٪ دارای مدرک دکترای تخصصی بودند.

- حدود ۳۲٪ جامعه آماری در امر مبارزه با سرقت اماکن (منزل، مغازه، امکانه، بانک و...)، ۲۴٪ در موضوع سرقت وسایط نقلیه (خودرو، موتور، وسایل داخل خودرو، قطعات خودرو و...)، ۳۰٪ در عرصه مبارزه با سایر سرقتها (جیب‌بری، کیف‌قاپی، سیم برق، احشام، کش روزنی و...) و حدود ۱۸٪ نیز در واحدهای قضایی و پلیسی مبارزه با سرقت‌های به عنف و مسلحانه مشغول بوده‌اند.

ب- یافته‌های تحلیلی

در این پژوهش برای آزمون فرضیات از کای اسکوئر (خی ۲)، ضریب رگرسیون استفاده شده است. سطح معناداری و ضریب اطمینان و ضریب همبستگی با بهره‌گیری از نرم‌افزار SPSS اندازه‌گیری شده است.

برای استفاده از تکنیک‌های آماری ابتدا باید مشخص شود که داده‌های جمع‌آوری شده از توزیع نرمال برخوردار است یا غیر نرمال. چون در صورت نرمال بودن توزیع داده‌های جمع‌آوری شده برای آزمون فرضیه‌ها می‌توان از آزمون‌های پارامتریک استفاده نمود و در صورت غیر نرمال بودن از آزمون‌های نا پارامتریک. بدین منظور در این مرحله به بررسی نتایج حاصل از آزمون کولموگروف اسمیرنوف در مورد هر یک از متغیرهای وابسته و

مستقل می‌پردازیم و بر اساس نتایج حاصل، آزمون‌های مناسب برای بررسی فرضیات تحقیق را انتخاب می‌کنیم.

آزمون کولموگروف اسمیرنوف برای بررسی نرمال بودن متغیر

$$\left\{ \begin{array}{l} H_0: \text{ داده‌های متغیر } i \text{ دارای} \\ \text{توزیع نرمال نیست} \\ H_1: \text{ داده‌های متغیر } i \text{ دارای} \\ \text{توزیع نرمال است} \end{array} \right.$$

با توجه به نتایج جدول زیر اگر مقدار سطح معنی‌داری بزرگ‌تر از مقدار خطا باشد، فرضیه H_1 را نتیجه می‌گیریم و در صورتی که مقدار سطح معنی‌داری از مقدار خطا کوچک‌تر باشد فرضیه H_0 را نتیجه می‌گیریم.

جدول (۱) - نتایج آزمون نرمال بودن متغیرهای مستقل

عامل	سطح معنی‌داری	مقدار خطا	تائید فرضیه	نتیجه‌گیری
تشدید اقدامات کنترلی سارقین سابقه‌دار و حرفه‌ای	۰/۱۸۷	۰/۰۵	H_1 تائید	نرمال است
انتشار اخبار و اطلاعات پیرامون جرم سرقت	۰/۲۵۴	۰/۰۵	H_1 تائید	نرمال است
اقدامات فنی - مخابراتی	۰/۳۴۸	۰/۰۵	H_1 تائید	نرمال است
ستاده بانک‌های اطلاعاتی درون و برون‌سازمانی	۰/۳۱۵	۰/۰۵	H_1 تائید	نرمال است
سرعت و دقت در تسلیم اطلاعات جنایی	۰/۳۲۸	۰/۰۵	H_1 تائید	نرمال است

با توجه به نتایج جدول فوق چون مقدار سطح معنی‌داری برای تمامی مؤلفه‌ها بزرگ‌تر از مقدار خطا (۰.۰۵) است بنابراین توزیع فراوانی گویه‌های متغیر دارای توزیع نرمال می‌باشد.

آزمون فرضیات

فرضیه اصلی پژوهش حاضر عبارت است از: «اطلاعات جنایی بر مدیریت جرم سرقت در استان اردبیل تأثیرگذار است». این فرضیه خود شامل ۵ فرضیه فرعی است که تأثیر ۴ مؤلفه تشکیل‌دهنده رویکردهای اطلاعات جنایی را بر مدیریت جرم سرقت را در برمی‌گیرد.

برای بررسی تأثیر اطلاعات جنایی بر مدیریت جرم سرقت از رگرسیون خطی استفاده شد. در تحلیل رگرسیون بخصوص زمانی که متغیرها در طول یک فاصله زمانی مورد مطالعه قرار می‌گیرند ممکن است تغییر داده‌ها در طول زمان از الگوی خاصی پیروی کند. برای تشخیص این الگو از آزمون دوربین واتسون استفاده می‌شود. مقدار آماره دوربین-واتسون^۱ برابر $1/923$ به دست آمد و از آنجا که این مقدار در فاصل بین $1/5$ تا $2/5$ قرار دارد، لذا فرض وجود عدم همبستگی بین خطاها رد نمی‌شود و بنابراین می‌توان از رگرسیون استفاده کرد.

علاوه بر این، برای استفاده از رگرسیون باید خطاها دارای توزیع نرمال با میانگین صفر باشند. نتیجه آزمون و نمودار مربوط نشان داد که توزیع خطاها تقریباً نرمال بوده و مقدار میانگین ارائه شده نیز برابر صفر است. بنابراین، فرض نرمال بودن خطاها نیز برقرار است و مشکلی در استفاده از رگرسیون وجود ندارد. برای آزمون فرضیه اصلی پژوهش، مؤلفه‌های اطلاعات جنایی را به عنوان متغیرهای مستقل و مدیریت جرم سرقت را به عنوان متغیر وابسته وارد می‌کنیم. نتایج دارای سه خروجی است. بر اساس خروجی اول (جدول ۲) ضریب تعیین $0/667$ محاسبه شده است که نشان می‌دهد $0/667$ از تغییرپذیری در مدیریت جرم سرقت را می‌توان توسط مؤلفه‌های اطلاعات جنایی توضیح داد.

خروجی دوم تحلیل واریانس و دارای سطح معنی‌داری کمتر از $0/01$ است که نشان می‌دهد مدل رگرسیون توانسته است تغییرات در متغیر وابسته را توضیح دهد؛ یعنی فرضیه اصلی پژوهش تأیید می‌شود. به سخن دیگر اطلاعات جنایی بر مدیریت جرم سرقت در استان اردبیل مؤثر است. در خروجی سوم (جدول ۴) ضرایب و معنی‌داری تأثیر هر یک از مؤلفه‌ها ارائه شده است. بر اساس نتایج ارائه شده، چهار مؤلفه «تشدید اقدامات کنترلی سارقین سابقه‌دار و حرفه‌ای»؛ «انتشار اخبار پیرامون جرم سرقت»؛ «اقدامات فنی - مخابراتی» و «ستاده بانک‌های اطلاعاتی درون و برون‌سازمانی» در سطح اطمینان $0/99$ تأثیر معنی‌داری بر مدیریت جرم سرقت در استان اردبیل دارند.

1- Durbin-watson

جدول (۲) - خلاصه نتایج مدل رگرسیون

مدل	ضریب همستگی چندگانه	ضریب تعیین	ضریب تعیین تعدیل شده	آزمون دوربین - واتسون
۱	۰/۸۱۷	۰/۶۶۷	۰/۶۵۴	۱/۹۲۳

جدول (۳) - تحلیل واریانس

مدل	جمع مجذورات	میانگین مجذورات	آماره F	سطح معنی داری
رگرسیون	۳۹/۳۲۰	۶/۵۵۳	۵۳/۷۰۴	۰/۰۰۰
۱ باقیمانده	۱۹/۶۴۶	۰/۱۲۲		
کل	۵۸/۹۶۶			

جدول (۴) - میزان ضریب بتا

مدل	ضرایب غیراستاندارد	ضریب استاندارد رد	آماره t	سطح معنی داری	خطای معیار	
					B	Beta
	مقدار ثابت	۰/۶۱۷	۰/۱۴۴	۴/۲۸۵	۰/۰۰۰	
	انتشار اخبار و اطلاعات پیرامون جرم سرقت	۰/۱۵۱	۰/۰۵۳	۰/۱۵۰	۲/۸۲۷	۰/۰۰۵
	اقدامات فنی - مخبراتی	۰/۳۵۳	۰/۰۶۸	۰/۳۵۸	۵/۲۱۱	۰/۰۰۰
	ستاده بانک‌های اطلاعاتی درون و برون سازمانی	۰/۲۶۴	۰/۰۶۶	۰/۲۶۴	۴/۰۲۹	۰/۰۰۰
	تشدید اقدامات پایشی سارقین سابقه‌دار و حرفه‌ای	۰/۰۷۹	۰/۰۳۷	۰/۱۰۹	۲/۱۳۰	۰/۰۳۵

بر اساس ضرایب استاندارد رگرسیونی (مقادیر ستون بتا) می‌توان گفت که مؤلفه «اقدامات فنی - مخبراتی» با ضریب استاندارد ۰/۳۵۸، بیشترین تأثیر را بر مدیریت جرم سرقت در استان اردبیل و مؤلفه «تشدید اقدامات کنترلی سارقین سابقه‌دار و حرفه‌ای» با ضریب استاندارد ۰/۱۰۹ کمترین تأثیر را بر مدیریت جرم سرقت در استان اردبیل دارد. در این

میان، مؤلفه‌های « ستاده بانک‌های اطلاعاتی درون و برون‌سازمانی» و «انتشار اخبار و اطلاعات پیرامون جرم سرقت» به ترتیب با ضرایب استاندارد ۰/۲۶۴ و ۰/۱۵۰، در اولویت‌های دوم تا سوم قرار دارند.

جدول (۵)- نتایج آزمون کای اسکوئر

عنوان مؤلفه فردی	آزمون	Sig	df	نتیجه	شدت رابطه
ارتباط سرعت با مدیریت جرم سرقت	کای اسکوئر (خ ۲)	۰/۰۰۰	۶۲	H_1 تائید	۰/۹۷۵
ارتباط دقت با مدیریت جرم سرقت	کای اسکوئر (خ ۲)	۰/۰۰۰	۳۱	H_1 تائید	۰/۹۱۹

همان‌گونه که از جداول بالا قابل مشاهده است، ($sig=0.000 < 0.05$) می‌باشد که بیانگر متفاوت بودن متغیرها و وجود همبستگی بین آن‌هاست. به عبارت دیگر H_1 اثبات و H_0 رد می‌شود. به سخن دیگر بین مؤلفه‌های سرعت و دقت و میزان تأثیر اطلاعات جنایی بر مدیریت جرم سرقت ارتباط وجود دارد.

بحث و نتیجه‌گیری

بیشترین فراوانی در بین پاسخ‌دهندگان مربوط به مشاغل انتظامی با ۷۶/۵۶٪ می‌باشد؛ و همچنین بیشترین فراوانی در بین پاسخ‌دهندگان مربوط به افرادی است که بین ۶ تا ۱۵ سال سنوات خدمتی دارند؛ یعنی چیزی معادل با ۴۳/۵۵٪ کل فراوانی‌ها می‌باشد. البته موضوع تجربه کارکنان در این توزیع به‌خوبی قابل استنباط است. بیشترین فراوانی افراد از نظر تحصیلات افرادی هستند که دارای مدرک کارشناسی هستند.

فرضیه اصلی پژوهش حاضر عبارت است از: «اطلاعات جنایی بر مدیریت جرم سرقت در استان اردبیل تأثیرگذار است». این فرضیه خود شامل ۵ فرضیه فرعی است که تأثیر ۴ مؤلفه تشکیل‌دهنده رویکردهای اطلاعات جنایی را بر مدیریت جرم سرقت را در برمی‌گیرد. برای بررسی تأثیر اطلاعات جنایی بر مدیریت جرم سرقت از رگرسیون خطی استفاده شد. در تحلیل رگرسیون بخصوص زمانی که متغیرها در طول یک فاصله زمانی مورد مطالعه

قرار می‌گیرند ممکن است تغییر داده‌ها در طول زمان از الگوی خاصی پیروی کند. برای تشخیص این الگو از آزمون دوربین واتسون استفاده می‌شود. مقدار آماره دوربین-واتسون^۱ برابر $1/923$ به دست آمد و از آنجا که این مقدار در فاصل بین $1/5$ تا $2/5$ قرار دارد، لذا فرض وجود عدم همبستگی بین خطاها رد نمی‌شود و بنابراین می‌توان از رگرسیون استفاده کرد.

علاوه بر این، برای استفاده از رگرسیون باید خطاها دارای توزیع نرمال با میانگین صفر باشند. نتیجه آزمون و نمودار مربوط نشان داد که توزیع خطاها تقریباً نرمال بوده و مقدار میانگین ارائه‌شده نیز برابر صفر است. بنابراین، فرض نرمال بودن خطاها نیز برقرار است و مشکلی در استفاده از رگرسیون وجود ندارد. برای آزمون فرضیه اصلی پژوهش، مؤلفه‌های اطلاعات جنایی را به‌عنوان متغیرهای مستقل و مدیریت جرم سرقت را به‌عنوان متغیر وابسته وارد می‌کنیم.

ضریب تعیین $0/667$ محاسبه شده است که نشان می‌دهد $0/667$ از تغییرپذیری در مدیریت جرم سرقت را می‌توان توسط مؤلفه‌های اطلاعات جنایی توضیح داد.

تحلیل واریانس و دارای سطح معنی‌داری کمتر از $0/01$ است که نشان می‌دهد مدل رگرسیون توانسته است تغییرات در متغیر وابسته را توضیح دهد؛ یعنی فرضیه اصلی پژوهش تأیید می‌شود. به سخن دیگر اطلاعات جنایی بر مدیریت جرم سرقت در استان اردبیل مؤثر است. بر اساس نتایج ارائه‌شده، چهار مؤلفه «تشدید اقدامات کنترلی سارقین سابقه‌دار و حرفه‌ای»؛ «انتشار اخبار و اطلاعات جنایی»؛ «اقدامات فنی - مخابراتی» و «ستاده بانک‌های اطلاعاتی درون و برون‌سازمانی» در سطح اطمینان $0/99$ تأثیر معنی‌داری بر مدیریت جرم سرقت در استان اردبیل دارند. بر اساس ضرایب استاندارد رگرسیونی می‌توان گفت که مؤلفه «اقدامات فنی - مخابراتی» با ضریب استاندارد $0/358$ ، بیشترین تأثیر و مؤلفه «تشدید اقدامات کنترلی سارقین سابقه‌دار و حرفه‌ای» با ضریب استاندارد $0/109$ کمترین تأثیر را بر مدیریت جرم سرقت در استان اردبیل دارند.

1- Durbin-watson

با ملاحظه مقادیر رگرسیون و ضرایب استاندارد (*Beta*) در تحلیل‌های رگرسیون که در مراحل مختلف انجام شد، نتایج زیر قابل ذکر است:

۱- متغیر وابسته اصلی (مدیریت جرم سرقت) دارای همبستگی معنی‌داری با متغیرهای مستقل یعنی «تشدید اقدامات کنترلی سارقین سابقه‌دار و حرفه‌ای»؛ «انتشار اخبار و اطلاعات جنایی»؛ «اقدامات فنی - مخابراتی» و «ستاده بانک‌های اطلاعاتی درون و برون‌سازمانی» می‌باشد.

۲- اقدامات فنی - مخابراتی نیز دارای ارتباط معنی‌دار بالایی با ستاده بانک‌های اطلاعاتی اسمی - جمعیتی می‌باشد و همچنین با تشدید اقدامات کنترلی سارقین سابقه‌دار و حرفه‌ای و نیز انتشار اخبار و اطلاعات جنایی دارای ارتباط مستقیم می‌باشد.

۳- با توجه به مقادیر بتای به دست آمده می‌توان فهمید که استفاده از اقدامات فنی - مخابراتی ارتباط مستقیم با متغیر وابسته یعنی مدیریت جرم سرقت در استان اردبیل است.

۴- اگر بخواهیم در خصوص اولویت‌بندی رویکردهای اطلاعات جنایی بر مدیریت جرم سرقت در استان اردبیل سخن بگوییم، نمودار زیر بیانگر آن خواهد شد.

همچنین با توجه به آزمون خی دو گرفته شده در خصوص فرضیه پنجم می‌توان گفت بین مؤلفه‌های سرعت و دقت و میزان تأثیر اطلاعات جنایی بر مدیریت جرم سرقت ارتباط وجود دارد؛ یعنی با افزایش دقت و سرعت در تسلیم اطلاعات جنایی، میزان تأثیرگذاری اطلاعات جنایی بر مدیریت جرم سرقت افزایش می‌یابد.

پیشنهادها

با توجه به یافته‌های پژوهش پیشنهادهای زیر جهت اقدام عملی ارائه می‌شود:

۱- با توجه به احراز رتبه اول اقدامات فنی- مخابراتی در تأثیرگذاری بر مدیریت جرم سرقت در استان اردبیل:

الف- نسبت به توسعه، تقویت و کیفی سازی اقدامات فنی- مخابراتی از سوی سالن شاهد اقدام گردد.

ب- نسبت به برگزاری ادوار آموزشی بهره‌جویی از اقدامات فنی- مخابراتی برای کارآگاهان، افسران، مأموران پرونده بگیر و حتی قضات محترم اقدام شود.

پ- در جهت تقویت روحیه خدمتی کارکنان سالن شاهد، تسهیلات انگیزشی لازم را به‌عنوان جبران خدمات پیش‌بینی شود.

ت- اطلاعات جنایی پلیس آگاهی اردبیل طی مذاکرات سازنده و برقراری روابط کلیدی با دفتر نظارت بر اجرای اصل ۲۵ قانون اساسی در استان اردبیل و مرکز شاهد پلیس آگاهی ناجا، نسبت به تسریع روند سرویس‌دهی اقدامات فنی- مخابراتی اقدام نمایند.

ث- با توجه به اینکه موضوع اخذ مجوز و سرویس‌دهی اقدامات فنی- مخابراتی از جمله محصول مخابراتی کدهای ۱۲۲-۱۲۳-۱۲۴ از سوی دفتر نظارت بر اجرای اصل ۲۵ قانون اساسی (مرجع ذی‌ربط) انجام می‌شود که این امر نیز بر اساس مصوبات شورای امنیت ملی صورت می‌گیرد، فلذا ضروری است که طی گزارش‌های مبسوط نسبت به پیش‌بینی جرائم سرقت‌های بانندی، خشن و تأثیرگذار در جامعه در مصادیق مذکور اقدام شود.

۲- تسلیم ستاده بانک‌های اطلاعاتی درون و برون‌سازمانی با ضریب تأثیرگذاری ۰/۲۶۴ در مدیریت جرم سرقت در استان اردبیل رتبه دوم تأثیرگذاری را دارد فلذا متصور است:

الف- اطلاعات جنایی پلیس آگاهی ناجا طی برنامه‌ریزی لازم نسبت به اخذ و آماده بهره‌برداری کردن بانک‌های اطلاعاتی صورت متمرکز اقدام نماید طوری که با یک جستجو، تمام اطلاعات خواسته‌شده در خصوص فرد در قالب یک کاربرگه گزارش‌گیری شود.

ب- بر اطلاعات جنایی است تا در جهت مبارزه جدی با سازمان سرقت و جامعه سارقین نسبت به ارائه اطلاعات جامع و کامل برای خواسته‌های اداره مبارزه با سرقت با تقاطع گیری لازم از چندین بانک اطلاعاتی درون و برون سازمانی اقدام نماید.

پ- دادستان محترم اردبیل طی اقدامات قضایی لازم، نهادها و ارگان‌هایی که دارای بانک اطلاعاتی اسمی-جمعیتی هستند (مثل شرکت‌های گاز، آب و فاضلاب، آموزش و پرورش، شرکت‌های بیمه خودرویی، تأمین اجتماعی، خدمات درمانی و ...) را موظف نماید تا بانک‌های اطلاعاتی خود را در اختیار اطلاعات جنایی قرار دهند.

ت- اطلاعات جنایی با برنامه‌ریزی لازم نسبت به اخذ و بهره‌برداری بانک‌های اطلاعاتی درون و برون سازمانی جدید در جهت مبارزه با سازمان جرم سرقت و جامعه سارقین اقدام نماید.

۳- هدایت منابع و مخبرین در جهت احاله مأموریت‌های جرائم سرقت اقدام شود.

۴- اعتبارات لازم در جهت جبران خدمات منابع و مخبرین پی گیری و بر اساس چارت مالی پرداخت شود.

۵- بانک اطلاعاتی سارقین سابقه‌دار و حرفه‌ای تهیه و در اختیار مبادی مسئول قرار گیرد.

۶- واحدهای تجسس کوپ‌ها، نسبت به کنترل سارقین سابقه‌دار و حرفه‌ای به صورت عملیاتی اقدام نمایند.

۷- اداره کل زندان‌ها و اقدامات تأمینی و تربیتی استان اردبیل با هماهنگی دادیار محترم ناظر بر زندان‌ها، سارقین سابقه‌دار و حرفه‌ای که از زندان رهاسازی می‌شوند، اعزام به مرخصی یا ترخیص از طریق پلیس آگاهی اقدام گردد.

۸- پلیس آگاهی نسبت به تقویت اطلاعات جنایی از لحاظ پرسنلی، تجهیزاتی اقدام نماید تا توان عملیاتی و اطلاعاتی آن افزایش یابد.

فهرست منابع

- اعظمی مقدم، مجید (۱۳۸۹)، کارکرد اطلاعات جنایی در مبارزه با جرائم اقتصادی، فصلنامه علمی ترویجی کارآگاه، دوره دوم، شماره ۱۳، زمستان ۱۳۸۹.
- افشاری، محمد (۱۳۸۳)، بررسی علل و عوامل اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی مؤثر بر سرقت، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه تهران، دانشکده علوم سیاسی و حقوق.
- بیابانی، غلامحسین (۱۳۸۷)، اطلاعات جنایی و تحلیل‌های اطلاعاتی در کشف جرائم، فصلنامه علمی-ترویجی کارآگاه، دوره دوم، پاییز ۱۳۸۷، شماره ۴.
- بیابانی، غلامحسین؛ هادیان فر، سیدکمال (۱۳۸۴)، فرهنگ توصیفی علوم جنایی؛ مرکز تحقیقات کاربردی کشف جرائم و امنیت معاونت آگاهی ناجا، چاپ اول.
- جی.ام. دیوید؛ جی.پی. کروین؛ آر. سیمنز (۱۹۹۳)، سیستم‌های تخصصی نسل دوم: گامی به جلو در مهندسی اطلاعات، اسپرینگر، دانشگاه برلین.
- جی، جنیفر؛ سین، کسوو؛ چن، چون (۱۳۸۷)؛ مبارزه با جرائم سازمان‌یافته: استفاده از الگوریتم‌های میان‌بر جهت شناسایی ارتباط در شبکه‌های جنایی، دانشکده سیستم مدیریت اطلاعات، دانشگاه آریزونا.
- خانبگی، محمد حسین (۱۳۹۲)، بررسی نقش و کارکرد اطلاعات جنایی در کشف سرقت خودرو در استان زنجان، فصلنامه علمی-تخصصی دانش انتظامی البرز، دوره سوم، پاییز ۱۳۹۲، شماره ۸.
- ستوده گندشمین، مجتبی؛ عالیزاده، موسی (۱۳۹۳)، مقدمه‌ای بر اطلاعات جنایی، تهران: انتشارات کارآگاه، پلیس آگاهی ناجا.
- ستوده گندشمین، مجتبی؛ نظری، غلامحسین (۱۳۹۳)، کشف و تعقیب جرائم سازمان‌یافته فراملی با رویکرد اطلاعات جنایی در کنوانسیون‌های بین‌المللی، فصلنامه علمی-ترویجی کارآگاه، دوره دوم، زمستان ۱۹۳، شماره ۲۹.
- ستوده، مجتبی (۱۳۸۸)، نقش اطلاعات در تحقیقات جنایی؛ فصلنامه علمی-ترویجی کارآگاه، دوره دوم، سال سوم، زمستان ۱۳۸۸، شماره ۹.
- صبری، نورمحمد (۱۳۸۷)، جرم سرقت در حقوق کیفری اسلام، تهران: انتشارات ققنوس، دانشگاه آزاد اسلامی واحد شیراز.
- عطاشنه، منصور؛ مهدی امیری (۱۳۸۹)، علل و عوامل جرم سرقت در شهر اهواز (سال‌های ۷۵ تا ۸۵)، فصلنامه تخصصی علوم اجتماعی دانشگاه آزاد اسلامی واحد شوشتر، سال چهارم، شماره یازدهم، زمستان ۱۳۸۹.

- فرجیها، محمد (۱۳۹۰)؛ مدیریت امور جرم یابی؛ فصلنامه علمی-ترویجی کارآگاه، دوره دوم، سال چهارم، تابستان ۱۳۹۰، شماره ۱۵.
- کورامبی، نیل (۲۰۰۵)، فعالیت‌های پیش رو در زمینه‌ی اطلاعات جنایی استراتژیک، ترجمه محمود کلاهچیان، پژوهشکده مطالعات راهبردی، تهران ۱۳۸۴.
- ناصحی، داوود (۱۳۸۶)؛ روش گزارش‌نویسی در اطلاعات، معاونت آموزش ناجا، چاپ اول.